

מסורת הש"ס

(א) לשלל ג. (ב) לקמן פ"ב כחצות י: ערות פ"ב מ"ה.
(ג) לקמן קכב: טהדרין פד:
(ד) ערות פ"ב מ"ה: (ה) לשלל
מ. דף קכא: (ו) חילין קכב:
(ז) חולין קכב: חוספסא חולין
פ"ח: (ח) דעיות פ"א.
(ט) לקמן קכב: א: ע"כ:
(י) חולין קכב:.

הגהות הב"ח

(א) וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע יְהוָה בְּקוֹל שִׁירְךָ, כִּי יִשְׁמַע יְהוָה בְּקוֹל מְנוּחֶיךָ
 דְּבָרֶיךָ מִן הַיּוֹם שֶׁאֵין שִׁמְחִין רַשׁ
 דָּן לֹא כִּלְכַּל מְחַמֵּי בָחוּשׁ לְשִׁיל
 דָּן וְדִים בְּרַחֲמֵי מַלְאךְ דְּכֹחַ
 אֵין הַטַּעַם מְחַסֵּם מִכֹּחַ דָּן
 מִחַס מְחַלְשֵׁי דְלֹאן לִפְנֵי
 לְשִׁילֵי אֵין כּוֹחַ אֵין חֵילֹק
 כִּין נִתְּנָה לְעִקְרֵי וְדִרְקֵי הַיּוֹם
 אֲחִים נִתְּנָה לְשִׁילֵי (ב) (ג)
 וְהַחֲבִילֵי נִתְּנָה (ד) הֵיכָּל דִּים
 הַחֲבִילֵי וְכִי הַחֲבִילֵי מְחַסֵּם
 (ה) תִּרְמֵז דִּים עֵינֵי וְכִי אֲכַל
 לֵית לֵכוּ דְלִמְדִּיהֶוּ הַסְּסִיקֵי

מוסף רש"י

[illegible]

רבינו חננאל

נכנסה ציפור חתה כנפיו
 וישב ומשמרה עד
 שחתשך. ומתני' ובא עשר
 ימים בצידי אצ"ט שמר
 הראשון והלך לו השני
 מחתך לישב ולשמרה עד
 שחתשך. אמר שמואל כל
 טטור שבט טטור אבל
 אטור לבד מזה תלת
 דפסות ומותר. ולא קרי כ"י.
 ומפסי' (ועוד) ז' אצ"ט דבידי
 ברו משה. [ואיכא אחרני
 טובא משה (ז' א') (ומותר)
 ולא עבדי ברו משה.
 הר"ן דלא אצ"ט
 פ"ה אצ"ט ע"ה

שמונת שרצים האמורים
בתורה הצדן והחובל בהן
חייב, ודאי זו המסורדות

האורג פרק שלשה עשר שבת

גמ' סחם כנפיו. תחת כנפיו כסותו ואין יכול לנחש שנגעל בפניו
מאליו: יושב ומשמרו. כן ואינו צריך לפתוח לו מלון דליו אלא שומר:
לנגועל אם בישו. דכל אדם עושין כן: **המפס.** מבקע מורסא
היטעור^א: אם לעשות לה פס. בחוספתא^א מני הכי אם לקולפה

וּלְעֹשֶׂה לֹה פֶה כְּדָרְךְ שְׂרֹפִים שֶׁל
עֲשִׂיָּה עֹשִׂין דְּמִתְקֵן לֹה פִתְחָ: ח"י.י.
מִשּׁוֹם בִּינָה פִתְחָ לוֹ מִשּׁוֹם מִתְקֵן כְּלִי
וְהֵאֵל לוֹ מִתְקֵן מִה מֵה לֹה לִתְקֵן כְּלִי:
וְהֵאֵל לְהוֹלִיָּה לִתֵּן. שֶׁל עֲשִׂיָּה וְכִי:
חֹשֶׁשׁ אִם תַּחֲזֹר וְתִסְתָּם מִיָּד:
פְּטוֹר. וְמוֹתֵר דְּלִין כֹּאן מִתְּקִין וְרִנָּן
נְגִי מֵל גִּזְרֵי דֵּם שְׂנוֹת מִשּׁוֹם לְעֵרָא:
מִתְקֵן שֶׁל יוֹד. יֵטֵל בְּשֵׁת: יֵטוּל
שֶׁל אִם בְּקוֹן. וְהִיטוּ דוּמִיָּה דְּלִתָּה
דְּמִלְעָר לִיָּה וְלִיָּה חֹשֶׁשׁ אִם יִסְתָּם
מִיָּד וְקֹאֲדֵר יֵטֵל לְתַחֲמִילָה. מִתְקֵן שֶׁל
יֵהֵא מִתְקֵן שְׂחוֹפְרִין שֶׁל נְגִידִים
וְיִסְתָּם דְּקִמֵּי (בְּדִקְוָה) וְשֶׁל עַק לְפִתְחוֹ
בִּה אִם דְּלִתָּה קִרִּי וְשֶׁל לִהֲלִי מִתְקֵן
שֶׁל יָד: קֶטְרֵה. שֶׁל חֶרֶס: כּוּפִין.
לְתַחֲמִילָה וְלֹא שִׁיבָה אִם הִנֵּה
וְהוֹשְׁמִיעִין דְּכִלִּי יֵטֵל לֹה לְעֵלָת דְּכֵר
שְׂחָטִי יֵטֵל שְׂכָלֵי: עַל קֶטְרֵס שֶׁלֹּא
סוּךְ. וְאִשְׁעִי דְּמִמִּילָה מִתְּחִיל:

הדרך על האורג

שְׁמֹנֶה עָשָׂר. החולד והעכבר
 וגו' (ויקרא יא): **פָּדוּן.**
חַיִּיב שְׁנֵמִי יוֹלֵד: **וְהוֹכֹל בָּנָה**
חַיִּיב. דִּיש לָהּ עוֹר כְּדַמְסוֹרָה בְּגִמְלָה
 יוֹלֵד לִיה חֲבוּרָה שְׁלֵמָה חוֹרֶה וְהוּא
 לִיה תוֹלֵדָה דְּשׁוּחַ לְיֹמֵיהּ. לִ"א כִּיוֹן
 דִּיש לָהּ עוֹר נֶלְעַע הַעוֹר בְּדָם הַנֶּזֶק
 בּו (ג) דְּחַיִּיב מִשּׁוּם נֹזֵעַ: **וְשָׂרָה שְׂקִימָה**
וּרְמִישׁ. כְּיוֹן מִלְּמַת וּמִחֲסִים
 וְעֵקֶרֶצִים: **הַחוֹבֵל בָּנָה פְּטוֹר.** דְּלִין
 לָהּ עוֹר: **שֶׁלָּא לְנוֹרֵץ פְּטוֹר.** דְּלִין
 בְּמִיתָּ יוֹלֵד וְהוּא מִלְּאִכָּה שְׁלֵמָה
 לְרִיחָה לְגוֹפֵה וְר' שַׁמְשׁוֹן הוּא כְּדַמּוּיָהּ
 לָהּ בְּנִמָּ"ו: **מִיָּה וּשְׁוֹץ שְׂרָפְטוֹן.** פְּטוֹר
 אִם אֵדָן שֶׁהִי לְיֹדֵעִין וְעוֹמְדִין: **וְהוֹכֹל**
בָּנָה חַיִּיב. דִּיש לָהּ עוֹר: **בְּכָל שְׁמוֹנֶה**
עָשָׂר יֵשׁ לָהּ עוֹרוֹת. וּפְלִגֵּי אֲדָרְכָּן
 דְּלִמְרִיב בְּהַעוֹר הַרְבֵּעֵצָה (א) הַחֶמֶץ
 וְהַלְטָחָה וְהַחֹמֶץ עוֹרומִין מִטְּמֵאִין
 כְּעֶדְשָׁה כְּשֶׁכָּן אִלְמָא הִי חֲרִיבָה
 לִית לָהּ עוֹר: **אֵלֶּה הַמַּעֲמָאִים.**
 צוֹר וְהַקֶּסֶף וְהַכֶּחַ כְּמִי וְדִשְׁתִּין ה'ִ
 יְסוּרֵיהּ וְהַתַּעֲמָלִים לְרִבּוּת שְׁעוֹרוֹמִיָּהּ
 כְּשֶׁכָּן וְכַחֲבִי אֵלֶּה לְמַעֲטִי הֵךְ
 דְּקִרְקָא קִמָּה הַחוֹלֵד וְהַעֲכָבֵר וְהַכֹּזֶ:
אִפְלוּ בְּכָנָן מוֹדוּ. דִּיש לָהּ עוֹר:
 לָמָּה

קז.

דוממא דפטור ומותר דתנן מחב ש"י ד' יא"ט ב"ה את הקין. למא' דמקין בריש פ' הנחנקין (פסוקין דף ק"ג). דלמא' כר"ש דאחא ספיר דמיייר אפילו ודאי חביל ומשום שאני' זריכה לגופה שרין אכלל לפי מאי דפריך התם ויחא דמן מחב ש"י לישול ב"ה את הקין ליתוס דלמא' חביל לא פשיט הכא מיניה ספיר דנמפסין מורסא דודאי עושה פתח שמה יחא אקור ואומר ר"י דאפילו למא' דס"ד התם פשט ספיר דמקטבין דכנולי בעלמא אחא אפילו ר"ה יהודה וימין דרבי יהודה דאקר בעלמא דצר שאין מתכבין אפילו אינן פסוק רישיה שרי הכא משום לערס דגופא דר"ש נמי דנפסין מורסא דהוי מלכאס שנייה זריכה לגופה שרי למכחילה מהאי טעמא:

הדרך עלך האורג

שְׁמֹנֶה שְׂרָצִים הַחוּבֵל בְּתוֹן חִיבֵי.
לְשׁוֹן שֶׁפִּי הַקּוֹטֵנֵר מֵשׁוֹס
וְנִגְלִית שְׁמֵהּ עֵינָהּ כְּדִפִּי בְּפֶקֶד כֻּלָּ
הַגּוֹל (לְשׁוֹן דָּף ע"ה): **הֶצֶדֶן** **צִוּוֹר**
וְחִיטֵי מֵרָשׁ לְהִצְטִירֵהּ **הֶצֶדֶן**
לְמַחֲמִיתִי טַפִּי הֶצֶדֶן לְצוֹרֵךְ חִיבֵי כֻלָּ
חִיבֵי דִשְׁבַת נִמִּי לֹא מַחֲמִיב רִישׁ הַכֶּלֶס
לְצוֹרֵךְ וְאוֹמֵר רִישׁ דִּלְהִי מִנָּה לִיִּה הַכֶּלֶס
לְשִׁמְעוֹן בְּשׂוֹר שְׁקִיטֵי וְרַמְשִׁים
שֶׁאִין לְהַצִּיב עוֹר צִרְךְ שֶׁתִּחְבֹּץ לְשׁוֹס
לְצוֹרֵךְ דִּסְמָחֵהּ לֹא לְצוֹרֵךְ קִימִי אֲבָל
בְּשִׁמְעוֹה שְׁקִיטֵי דִרְשָׁא דִישׁ לִהֵס עוֹר
דִּסְמָחֵהּ יִצְוֹדֵן לְצוֹרֵךְ עוֹרֵן הַכֶּלֶס
מִנִּי דָּן בְּכִידִי חוּבֵל דְּמַחֲמִיב נִמִּי מֵשׁוֹס
עוֹר: **שְׂרָצָא** **צִוּוֹר** פְּטוּר. פִּירֵשׁ
שֶׁ"י לְחֵץ בְּמִינֵי נִיזֹד וְחִיטֵי נִיזֹד
דִּהֵא מִנָּה דְּפִטֵּר חֵץ בְּמִינֵי נִיזֹד פְּטוּר
לְחִיטֵי נִיזֹד פְּטוּר אֲלֵּי יֵשׁ לְשׁוֹס דִּלְשִׁי
בְּמִינֵי נִיזֹד פְּטוּר מֵשׁוֹס הַדִּיטֵי
הַדִּיטֵי

הדרן עלך האורג

שמנה ישרצים האמורים בתורה הצדן והחובל בהן חייב ושאר שקצים ורמשים החובל בהן פטור הצדן לצורך חייב שלא לצורך פטור 'חיה ועוף שברשותו הצדן פטור והחובל בהן חייב: גמ' מדרגתי החובל 'א' בהן חייב מכלל דאית להו עור מאן תנא אמר שמואל רבי יוחנן בן נורי היא 'רדתן רבי יוחנן בן נורי אומר שמנה שרצים יש להן עורות רבה בר רב הונא אמר רב אפילו תימא רבנן עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי יוחנן בן נורי אלא לענין טומאה דכתוב 'אלה הטמאים לכם" (לרבות שעורותיהן כבשרן אבל לענין שבת אפילו והתניא הצד אחד משמנה שרצים האמורים ' יוחנן בן נורי וחכמים אומרים אין עור אלא למת

אמר

ולכת וללשאה ולהטטן עורות טבאו רבנן למשיחיהו, אלא מדיכניהו קרא אלה טמאים לבריות ערוותיהון כבשרו, אבל לענין חיובל בשבת מורו רבנן בה' שרצים שיש להן ולא פליגי והמיא העד אחד מה' שרצים ותחובל בהו חמים דברי ר' יוחנן בן

הוא שנו ח' שרצים לענין צידה,
 ד' (חייב) ושלל לצורך פטור, והוא
 מורה וז' אינה חוזרת, שמענינו כיצד

עין משפט
גר מצוה

[illegible]

יה אור השלם

וְאֵלֶּה הַטִּמְאִים לָכֶם בְּכָל
הַשָּׂרֵץ כָּל הַנּוֹגֵעַ בָּהֶם
בְּמַתְחָם יִטְמָא עַד הָעֶרֶב
וַיִּקְרָא יְיָ לֵאמֹר

לעזי רש"י

קריטריון א. מוגלה, נזל
מוגלה.

רַב נָסִים גָּאון

[illegible]

דביני חננאל (המסך)

כי עור הוא שאם נעשית
כו חבורה ועשה מקומו
צלקת וכיוצא בה, ומדאמר
בשמינה שרצים החובל בהן
חיים, מכלל שיש להן עור,
ומדאמר שיש שמואל כ'י'
יוחנן בן נורי דאמר כ'י'
שרצים יש להן עורות,
אכל רבנן לא, דהוה כהעדר
והרובט אלו שיעוריהן
כבשרן ומנו האנקה והכה
והללאר והתחטט, ובה כ'י'

נמי והתנשט, דאלס
לית לה עורות, דכל
מאי דאית ליה עור לא
מיטמא עורו טומאת נבלות
וכד מיעבר טהור, והני
שמיים עוריהון בבשר.
ור' יוחנן בן גורי פליג
בשאר ח', ואיקמה שמואל
להא מתניתין כוחיה, ורב
אמר אפילו הימא רבנן לאו
משום דאין להן (לעכבר
ולעז ולחולדה) ולאכר

לכם, ודירשי אלה הטמאים
עורות, ואקשינן עליה דרב
נרי, וחב"א אין עוד אלא